

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
PL 28
00023
VALTIONEUVOSTO

31.5.2007

Lausuntopyyntö 26.4.2007 VM 119:00/2006

TARKASTUSVIRASTON LAUSUNTO JHTT-JÄRJESTELMÄN KEHITTÄMISHANKKEEN LOPPURAPORTISTA

Valtiovarainministeriö on pyytänyt Valtiontalouden tarkastusvirastolta lausuntoa JHTT-järjestelmän kehittämishankkeen loppuraportista 5/2007. Lausunnonantajia on pyydetty kiinnittämään huomiota erityisesti raportin jaksoon 9 Nykytilan arviointi ja kehittämistarpeet sekä jaksoon 10 Ehdotukset.

Valtiontalouden tarkastusvirasto esittää lausuntonaan seuraavaa:

JHTT-järjestelmän kehittämishankkeen yhtenä tehtävänä oli tehdä arvio tarkastuksen ja arvioinnin kehittämistarpeesta julkisella sektorilla tapahtuvien muutosten vuoksi. Kehittämishankkeen loppuraportissa käsitellään kapea-alaisesti julkista sektoria. Loppuraportissa ja siihen sisältyvissä kannanotoissa ja kehittämissuosituksissa keskitytään pääosin kuntasektorin muutoksiin ja tarpeisiin. Loppuraportissa ja sen kohdassa 4.4. Valtiontalouden valvonta- ja tarkastusjärjestelmä on ainoastaan lyhyesti ja viittausnomaisesti todettu valtiontalouden tarkastusvirasto ja sen rooli ulkoisena tarkastajana. Näin siitäkin huolimatta, että perustuslailla on säädetty valtiontalouden tarkastusvirastosta, sen riippumattomuudesta sekä sen tehtävästä tarkastaa valtion taloudenhoitoa ja talousarvion noudattamista.

Edellä mainittuja suurempana puutteena kehittämishankkeessa on kuitenkin pidettävä julkisen sektorin osalta sitä, että loppuraportissa on kokonaan sivuutettu kansainvälisen tilintarkastuksen ja tarkastusalan kehitys yleensäkin. INTOSAI:n piirissä käydään jo nyt keskustelua ja valmistelua kansallisten tarkastusviranomaisten tarkastusstandardien kehittämisestä ja siihen liittyvästä ammatillisesta koulutuksesta ja auktorisoinneista. Kansallisten tarkastusvirastojen toiminnassa on tilintarkastuksen lisäksi kehitetty toimialoja kuten ympäristö-, privatisointi- ja julkisen velantarkastus koskevia tarkastusstandardeja ja menettelytapaohteja, jotka edellyttävät syvällistä toimialaa koskevaa erityisosaamista. JHTT-järjestelmän kehittämishankkeen kannalta keskeinen toimija ja kehityksen suuntaaja on kansainvälisellä tasolla Euroopan tilintarkastustuomioistuin ja unionin jäsenmaiden tarkastusviranomaisten välinen yhteistyö unionin myöntämien varojen valvonnassa ja tarkastamisessa. Tähän liittyy vahvasti tarkastajien yhtenäisen koulutuksen kehittäminen ja siihen liittyvänä mahdollinen yhtenäinen

VALTIONTALOUDEN TARKASTUSVIRASTO

eurooppalainen auktorisointi ja laatujärjestelmä. Tarkastusviraston käsityksen mukaan julkisen hallinnon tarkastusta ja arviointia sekä tarkastuksen auktorisointi-järjestelmää ei tule kehittää ottamatta huomioon kansainvälistä ja erityisesti Euroopan unionin piirissä tapahtuvaa kehittämistyötä.

Valtiontalouden tarkastusviraston tehtävänä on valtiontaloudenhoidon ja valtion tabousarvion noudattamisen tarkastaminen. Varsinaista tarkastustyötä päätehtävänäan tekeviä on viraston palveluksessa virkamiehinä tilintarkastuksessa 56 ja toiminnantarkastuksessa 50 henkilöä eli yhteensä 106 henkilöä. Heidän lisäksi tarkastustyötä ohjaavia ja johtavia virkamiehiä on yhteensä 12. Tarkastusvirasto on siten merkittävä toimija käsiteltäessä julkisen talouden tarkastusta ja arviointitoimintaa. Tarkastusviraston laajan ja merkittävän tarkastustoiminnan kannalta ainoastaan yhtä auktorisointia käsittelevä kehittämishanke ei palvele tarkastusviraston tarpeita. Tarkastusviraston ja sen henkilöstön osaamisen tarpeita lähtevässä tarkastelussa on yhtä lailla huomioitava ja harkittava muut auktorisoinnit kuten CISA- ja CIA-tutkinnot osana viraston ja sen henkilöstön osaamisen kehittämisessä.

Tarkastusvirasto haluaa kiinnittää erityistä huomiota loppuraportin ehdotukseen JHTT-tutkinnon säätämisestä valtiosektorilla vaativia tarkastustehtäviä suorittavien sekä ulkoisten että sisäisten tarkastajien kelpoisuusehdoksi. Loppuraportissa ei ole selvitetty niiden virkojen määrää, jotka valtiolla on perustettu vaativien tarkastustehtävien suorittamista varten. Tarkastusviraston arvion mukaan tällaisia virkoja olisi yhteensä noin 220, johon sisältyisi tarkastusviraston noin 118 virkaa. Näin ollen ei voi välttyä ajatukselta, että ehdotuksen taustalla on joko puuttuminen tarkastusviraston toiminnan riippumattomuuteen tai sitten tarkastusvirastoa koskevan lainsäädännön puutteellinen selvittäminen. Tarkastusvirastosta annetun lain 20 §:n säännösten tarkoituksena on taata perustuslain 90 §:n 2 momentin tarkastusviraston toiminnan ja sen järjestämisen riippumattomuus ulkopuolisista toimijoista. Tähän sisältyy myös päättäminen muiden kuin pääjohtajan virkaan vaadittavista tutkinnoista ja muista vastaavista kelpoisuusvaatimuksista. Edellä olevan lisäksi tarkastusvirasto kiinnittää tässä kohdin huomiota siihen, että vaikka loppuraportti muutoin keskittyy kuntasektoriin, niin virkojen kelpoisuusvaatimuksien säätäminen esitetään sitä lainkaan perustelematta koskemaan ainoastaan valtiosektoria.

Tarkastusviraston käsityksen mukaan lausunnolla oleva loppuraportti antaa osaltaan perustelut siihen, että tilintarkastustutkintojen kokonaisuudistusta on syytä ryhtyä valmistelemaan. Tässä valmistelussa on huomioitava julkishallinnon toiminnan monimuotoisuus ja siitä ammatitaidolle ja vaadittavalle osaamiselle seuraavat erityispiirteet, jotka on tuotu esille loppuraportin kohdassa 10.1. Tarkastusviraston käsityksen mukaan viimeistään kokonaisuudistuksessa, mutta myös jo JHHT-tutkinnon kehittämishankkeen jatkotoimenpiteiden valmistelussa tulisi käsitellä ja erottaa toisistaan virassa suoritettavat tilintarkastus- ja arviointitehtävät niistä, joissa muun lainsäädännön perusteella tilintarkastajalta edellytetään tiettyä auktorisointia. Tämä koskee myös JHTT-tilintarkastuksen laadunvarmistusta. Valtiontalouden tarkastusviraston tehtäväksi perustuslaissa ja valtionaloutta koskevassa lainsäädännössä säädetyn tarkastuksen laadunhallinta ja laadunvarmistus kuuluu tarkastusviraston perustuslaissa säädetyn ja kansainvälisissä ylittä ulkoista tarkastusta koskevissa, ylimpien tarkastuselinten kansainvälisen järjestön INTOSAI:n standardeissa edellytetyn riippumattomuuden piiriin. Laadunhallinta ja laadunvarmistus tehdään näiden tarkastustehtävien osalta tarkastus-

VALTIONTALOUDEN TARKASTUSVIRASTO

virastossa INTOSAI:n standardien ja hyvien käytäntöjen mukaisesti silloinkin kun tarkastustehtävää suorittavalla virkamiehellä on JHTT-auktorisointi.

Tarkastusvirasto arvostaa ammattitaitoa ja osaamista sekä niiden kehittämistä. Nykyinen JHTT-järjestelmä kuten muutkin auktorisointitutkinnot on osaltaan antanut tarkastusviraston henkilökunnalle mahdollisuuden kehittää ammattitaitoaan tilitarkastustehtävissä. Tarkastusvirasto on työnantajana myös tukenut eri auktorisointeihin johtavien tutkintojen suorittamista. Tarkastustoiminnan kehitykseen ja muutoksiin liittyvät tarpeet edellyttävät kuitenkin, että tarkastusviraston oman henkilökuntansa osaamisen ja ammattitaidon kehittämisessä otetaan huomioon JHTT-järjestelmän kehittämishankkeen loppuraportissa esitettyä laajempi näkökulma, jossa huolehditaan ulkopuolisella ja sisäisellä koulutus- ja kehittämistoiminnalla tarkastushenkilökunnan riittävästä ammattitaidosta ja osaamisesta erilaisissa tarkastus- ja arviointitehtävissä.

Pääjohtaja

Tuomas Pöysti

Hallintopäällikkö

Mikko Koiranen

Tiedoksi: Tarkastusviraston johtoryhmä
Tarkastusviraston henkilökunta (intranet)